

Les llàgrimes provocades per les coses, els esdeveniments, les pèrdues, les experiències. L'autor de la frase, àmpliament citada, és el poeta romà Virgili (19aC), qui visqué en una època de turbulències, guerres i destrucció, prèvies a la definitiva institució de l'Imperi Romà, sota la inspiració d'August (+14 dC). Diu Virgili, en la seva Enneida 1,462 «*Sunt lacrimae rerum et mentem mortalia tangunt*», que es podria traduir per un «hi ha llàgrimes per les coses, tot el que passa acaba tocant la ment.» Malgrat que les

persones passem per aquest món, que sabem que no hi ha res de permanent, ni diví, ni etern, en canvi el que passa ens afecta, toca el nostre intel·lecte, els nostres sentiments, les coses ens afecten i acaben influïnt en les pròpies decisions. Per tant, hom no pot restar impassible davant del món, de les injustícies, de la violència, dels abusos i del mal que assola la terra; les persones som sensibles i el normal és que ens afecti el que succeeix al nostre voltant.

Serà en el passatge de l'Enneida, el relat de Virgili entorn de l'epopeia de Troia on l'heroi és Ennees. Aquest es troba contemplant un mural trobat en un temple cartaginès dedicat a Juno, protectora de les dones i encarregada de vetllar per la felicitat i la prosperitat domèstiques. La pintura representa les batalles de la guerra de Troia i la mort dels amics i compatriotes; aleshores l'heroi es commou fins a les llàgrimes i pronuncia aquesta frase, en el sentit de lamentar-se pel sofriment i la pèrdua, tant de les persones estimades, com dels béns, del benestar i de la pau que tot poble es mereix. Aleshores, la pregunta es recargola per si val la pena tot plegat, perquè en definitiva tot passa; la gent pateix per coses que acabaran deixant en aquest món i sovint es provoca un sofriment innecessari per aconseguir riqueses i poder, quan tot és en va (Coh 1,2; 12,8), tot és fugisser i perd la seva importància. En conseqüència, quin valor pren la provocació del dolor i del sofriment en la història i en el món?

El papa Francesc ha utilitzat recentment aquesta cita en la seva encíclica «*Fratelli tutti*» de l'octubre del 2020, en plena pandèmia de la covid19, diu: «Si tot està connectat, resulta difícil pensar que aquest desastre mundial de la pandèmia no tingui relació amb la nostra manera d'enfrontar la realitat, quan hom pretén passar per amo de la pròpia vida i de tot el que existeix. No vull pas dir que es tracti d'una mena de càstig diví. Tampoc n'hi hauria prou afirmar que el dany causat a la natura acabi cobrant-se els nostres atropellaments, sinó que és la mateixa la que gemega i es rebel·la.» I aquí cita a Virgili, el papa Francesc, evocant les llàgrimes de les coses i de la història (FT 33).

«Però s'obliden ràpidament les lliçons de la història, mestra de vida, com deia Ciceró (43 aC, *De oratore* 2,36). Passada la crisi sanitària, la pitjor reacció seria caure en una encara més gran febre consumista i en noves formes de autopreservació egoista. Tant de bo que, després de tot, diu el papa, desaparegui parlar dels altres i es parli més de nosaltres. Tant de bo no es tracti d'un altre cru episodi de la història, que no s'hagi estat capaç d'aprendre. Tant de bo no s'oblidi la gent que van morir per



falta de respiradors, en part com a resultat de sistemes de salut desmantellats any rere any. Tant de bo que tant dolor no sigui inútil, que donem un salt cap a una forma nova de vida i que descobrim definitivament que ens necessitem, que ens devem els uns als altres, perquè la humanitat reneixi amb tots els rostres, totes les mans i amb totes les veus, superant les fronteres creades per la gent i la història» (FT 34).

Les cites, la literatura, les paraules ens obren als seus mons respectius. Parlem amb mots antics, carregats de pes i de significat, que ens retrotreuen a la història, a les experiències humanes més fondes, autèntiques i veritables. La cita pren el valor que, amb poques paraules, «*sunt lacrimae*», ens fan viatjar cap a l'antiguitat de la guerra de Troia per exemple, o a les guerres de la formació de l'imperi romà. *Sunt lacrimae!* Val la pena tot plegat, tant de sofriment, violència i salvatjades que continuen assolant el món? A fi de comptes, no tan sols els poderosos tenen els dies comptats, sinó que la veritat, el bé i la justícia s'acaben imposant. No hi ha mal que cent anys duri. Els diners mal adquirits, com el poder despòtic, fa mal profit, passa, es perd. «Què se'n treu de guanyar el món sencer si hom hi deixa la vida?» (Mc 8,36) per culminar amb una frase del pensador Jesús de Natzaret (+30 dC).

Recentment, la Delegació per a la família i la vida del bisbat de Vic ha presentat una iniciativa precisament amb aquesta frase de Virgili, novament actualitzat al segle XXI. En aquest cas, es tracta de prestar un servei d'acolliment, escolta, acompanyament i ajuda per a les persones que hagin sofert abusos; segons les estadístiques, una de cada cinc. *Sunt lacrimae* i el projecte Raquel vol mostrar la proximitat per la cura de les persones ferides en la seva ànima per les coses i els esdeveniments dolorosos d'aquest món. És de pública lloança poder trobar un llenguatge que defugui la condemna i les dicotomies entre el blanc i negre, entre sants i pecadors, entre culpa i redempció. Benvingudes les expressions en termes de misericòrdia, de comprensió i d'afecte per totes aquelles que pateixen la duresa de la vida en la seva intimitat.

Bona sort i bona feina a tots els que eixuguen llàgrimes!